

Primární péče zásadně přispívá k časnému zachytu osteoporózy

Petr Šonka

Koncem léta vyhodnotila Všeobecná zdravotní pojišťovna (VZP) po dvou letech jeho existence výsledky Populačního programu časného zachytu osteoporózy, který byl zahájen 1. 4. 2023. Vzhledem k mediálně vděčnějším předvolebním tématům a debatě kolem úhradové vyhlášky nemělo vyhodnocení programu patřičný mediální ohlas. To je škoda, protože tak pozitivních příběhů, jako je tento, české zdravotnictví mnoho nemá, ačkoli by je potřebovalo jako sůl. Program vznikl díky iniciativě Sdružení praktických lékařů ČR, Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu a Sdružení soukromých gynekologů ČR a pochopení VZP, k níž se následně přidaly další zdravotní pojišťovny. Některé, pravda, až po dlouhém váhání. Impulzem k vytvoření programu bylo zjištění, že si Česká republika nevede v zachytu a léčbě osteoporózy ve srovnání s ostatními zeměmi EU vůbec dobře, a přestože máme samostatný specializační obor zabývající se péčí o pacienty s touto chorobou, patříme v podléčenosti a poddiagnostikovanosti této choroby k nejhorším zemím Evropy. A že bez zapojení primární péče do zachytu osteoporózy a její léčby se prostě kapacitně nedokážeme postarat o předpokládaných zhruba 750 000 osob, které touto diagnózou v ČR trpí, mnohdy aniž by o tom dosud věděly.

Program si stanovil tyto cíle: navýšení počtu denzitometrických vyšetření, včasné zahájení léčebných opatření, snížení počtu osteoporotických zlomenin do roku 2030. K dosažení těchto cílů bylo třeba zapojit lékaře primární péče prováděním

denzitometrického vyšetření celotělovým kostním denzitometrem (DXA) a rozšířením preskripčního oprávnění pro praktické lékaře o skupiny bisfosfonátů a denosumabu a navýšit počet celotělových kostních denzitometrů (DXA) nejméně na 16 přístrojů/1 milion obyvatel do roku 2026 a na 20 přístrojů/1 milion obyvatel do roku 2030.

Program po dvou letech

A jak si v plnění cílů programu stojíme po dvou letech? Od zahájení programu došlo k navýšení kapacity o 124 denzitometrů. Je nasmlouváno 215 denzitometrů, to znamená, že máme 19,8 přístroje na 1 milion obyvatel, cíl roku 2030 byl tedy splněn již v pololetí roku 2025. Před zahájením programu nebyl denzitometr ve 35 okresech, nyní zbývají 2 okresy (Rokycany, Louny) bez denzitometru.

V období od dubna 2023 do června 2025 bylo vyšetřeno 457 tisíc pojištěnců VZP ČR, z toho více než polovina (236 tisíc) v rámci populačního programu. V roce 2024 byl téměř trojnásobný počet vyšetřených pojištěnců oproti roku 2021. Do programu se zapojilo 53 % pracovišť všeobecných praktických lékařů a 60 % pracovišť ambulantních gynekologů. Denzitometr si pořídilo 41 praktiků a 54 gynekologů. A osteoporóza byla zjištěna 49 tisícům pojištěnců VZP, což je 20,7 % pacientů vyšetřených v rámci populačního programu, u nichž mohla být zahájena léčba. Jen z pojištěnců, kteří dosud

o své chorobě netušili a dozvěděli by se o ní nejspíš až v okamžiku, kdy u nich dojde ke vzniku patologické zlomeniny VZP, je to počet osob odpovídající jednomu většímu okresnímu městu. Nyní mají reálnou šanci na to, že k takovému scénáři vůbec nedojde. Celkové náklady vynaložené VZP na program populačního zachytu za dva roky jeho existence přitom činí zhruba 320 milionů korun. Díky ušetřeným nákladům na léčbu patologických fraktur těchto pacientů, na jejich hospitalizaci a řešení jejich imobility, které nezatežují nejen rozpočty zdravotních pojišťoven, ale především sociální systém, se tato investice několikanásobně vrátí.

Je to krásný příběh a dobrý příklad organizace péče o pacienty s chronickým onemocněním a důkaz o obrovském potenciálu primární péče, který stále nedokážeme naplno využít.

Foto: archiv

MUDr. Petr Šonka

Předseda Sdružení praktických lékařů České republiky